

ชื่อเรื่อง : การศึกษาระบาดวิทยาเกี่ยวกับการบาดเจ็บจากจรรยาทางบก
ผลงานประเภท งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ Oral presentation
ผู้นำเสนอ นางสาวสายฝน หวังปัญญา ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
หน่วยงาน อุบัติเหตุฉุกเฉินและนิติเวช โรงพยาบาลรัษฎุมิ
มือ 087-2941661 E-mail cookie.fn@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านระบาดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการบาดเจ็บจรรยาทางบก โรงพยาบาลรัษฎุมิ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือผู้บาดเจ็บจรรยาทางบกที่เข้ารับการรักษาที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลรัษฎุมิ จังหวัดสงขลา ในระหว่างเดือนกันยายน – เดือนตุลาคม 2560 จำนวน 238 ราย เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการบาดเจ็บของโรงพยาบาลรัษฎุมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บาดเจ็บเป็นเพศชาย (58.8) มีอายุอยู่ในช่วง 21- 59 ปี (51.7) และเป็นผู้ขับขี่ (67.6) สาเหตุของการบาดเจ็บเกิดจากการเฉี่ยวชน (51.3) และมีคู่อริ (60.1) รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่ใช้มากที่สุด (77.7) เกิดอุบัติเหตุจรรยาทางบกสูงในวันราชการ (68.5) ช่วงเวลา 16.30 – 00.29 น (43.7) มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาล (75.6) ถนนสายรองตำบลกำแพงเพชร (23.9) ผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ (79.4) ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมวกนิรภัย (71.8) เข็มขัดนิรภัย (10.5) และพบความรุนแรงของการบาดเจ็บในระดับปานกลางมากที่สุด (63.4)

ปัจจัยด้านระบาดที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของการบาดเจ็บจรรยาทางบกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ เพศ ยานพาหนะผู้บาดเจ็บ การพกและมีใบอนุญาตขับขี่ การมีคู่อริเมื่อเกิดการบาดเจ็บ วันที่เกิดการบาดเจ็บ วันที่มาถึงห้องฉุกเฉิน เวลาที่เกิดการบาดเจ็บ และสภาพแวดล้อมขณะเกิดการบาดเจ็บ

ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันและลดความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจรรยาทางบก โดยการรณรงค์ และเข้มงวดเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

ชื่อเรื่อง : การศึกษาระบาดวิทยาเกี่ยวกับการบาดเจ็บจากจรรยาทางบก
ผลงานประเภท งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ Oral presentation
ผู้นำเสนอ นางสาวสายฝน หวังปัญญา ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
หน่วยงาน อุบัติเหตุฉุกเฉินและนิติเวช โรงพยาบาลรัษฎุมิ
มือ 087-2941661 E-mail cookie.fn@gmail.com
หลักการ / เหตุผล/แนวคิด

อุบัติเหตุจรรยาเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญของประเทศไทย และได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีขนาดและความรุนแรงของแนวโน้มสูงขึ้น แปลผันตามสภาพความเจริญทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ในแต่ละปีมีผู้เดินทางโดยสารและขับขี่ด้วยยานยนต์เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสร้างความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก

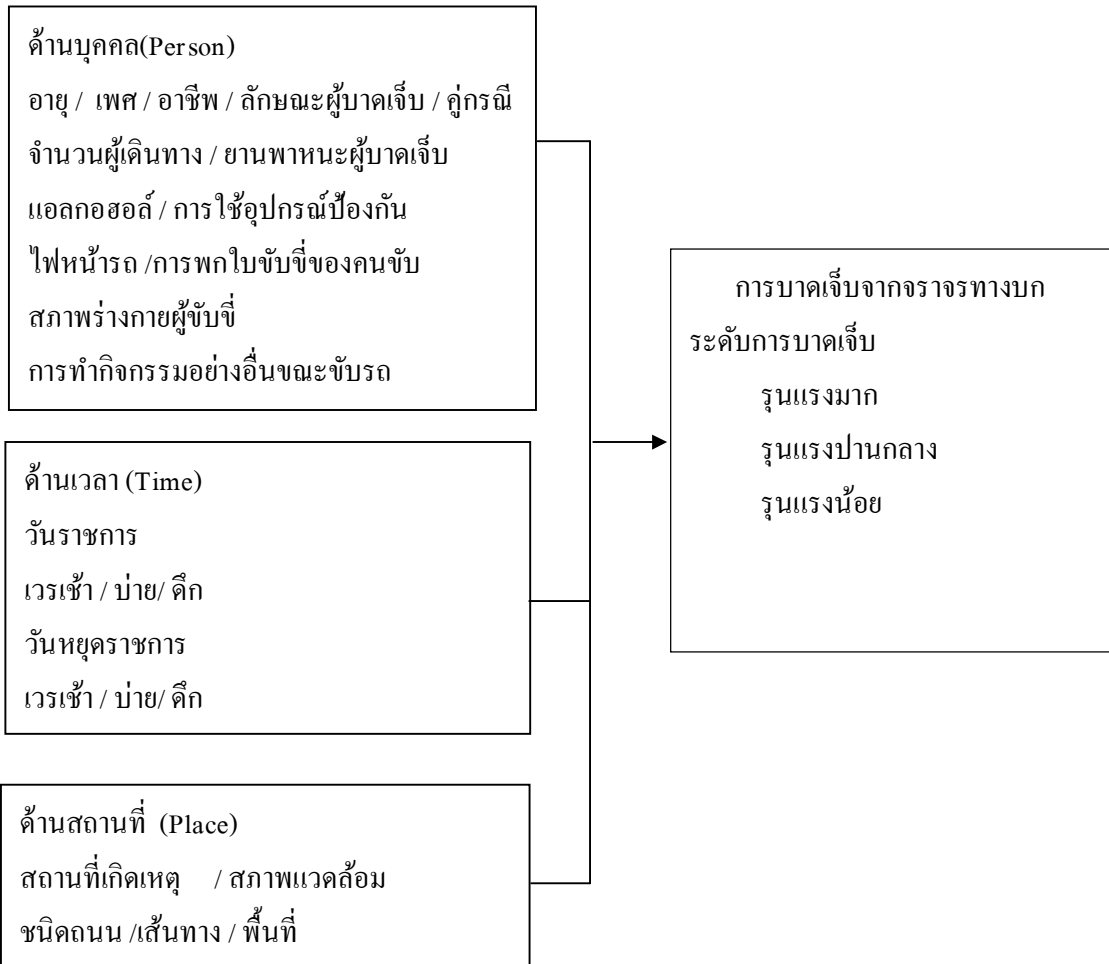
ปัจจุบันประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงเป็นอันดับที่สองของโลก โดยมีอัตราการเสียชีวิตอยู่ที่ ๓๖.๒ ซึ่งประเทศ ลิเบียมีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุดในโลกอยู่ที่ ๗๓.๔ และประเทศไทยยังถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีอันตราย มีผู้เสียชีวิตสูงที่สุดในโลกสำหรับรถจักรยานยนต์มีอัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคนอยู่ที่ ๒๖.๓ คน ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันจัดเป็นอันดับที่ ๒ ที่อัตราส่วน ๑๘.๕ และมีประเทศในอันดับที่ ๒, ๓ และ ๔ จัดอยู่ในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ๑๔.๕ กัมพูชา ๑๒.๓ และลาว ๙.๖ ตามลำดับ ซึ่งข้อมูล สถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านไม่น้อยกว่าสองเท่า จากข้อมูลตัวชี้วัดระดับประเทศ จำนวนและอัตราการตายจากอุบัติเหตุจรรยาทางบกต่อประชากร 100,000 คน เดือนมกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2560 ของเขต 12 พบจังหวัดสงขลามีจำนวนและอัตราการตายสูงเป็นอันดับหนึ่งของเขต 12

โรงพยาบาลรัษฎุมิ อำเภอรัษฎุมิ จังหวัดสงขลา เป็นโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่เส้นทางหลวงสายหลักที่มีอัตราการบาดเจ็บอุบัติเหตุจรรยาทางบกคิดเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดสงขลา ซึ่งจากข้อมูลพบว่าปัญหาอุบัติเหตุจากการจรรยาทางบกเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมหาศาลทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นปัญหาอันดับหนึ่งในสามอันดับแรกของปัญหาสาธารณสุขไทยมาตลอด แม้ว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายรวมถึงกลวิธีต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการบาดเจ็บจากจรรยาทางบก ได้แก่ การบังคับด้วยกฎจราจร การสวมเข็มขัดนิรภัย การสวมหมวกกันกระแทก การงดดื่มสุรา และสารเสพติดก่อนและขณะขับขี่ และการควบคุมปัจจัยเสี่ยงอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ปัญหายังไม่ลดน้อยลง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาอุบัติเหตุจรรยาทางบกมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ หลาย

ด้าน ดังนั้น การแก้ปัญหาต้องบูรณาการและอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลด้านวิทยาการระบาดเป็นกิจกรรมสำคัญประการหนึ่งที่จะบ่งชี้สถานการณ์ แนวโน้มการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถทางบก ตลอดจนการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ทั้งนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลเป็นแนวทางการกำหนดมาตรการ ควบคุมป้องกัน และลดความเสี่ยงการบาดเจ็บและชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถทางบกได้

1. เพื่อศึกษาระบาดวิทยา (ด้านบุคคล ด้านเวลา และด้านสถานที่) เกี่ยวกับการบาดเจ็บจากรถทางบกโรงพยาบาลรัตภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บจากรถทางบก โรงพยาบาลรัตภูมิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใด เวลาหนึ่ง (Cross - sectional Descriptive Study)

ประชากรคือ ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่เข้ารับการรักษาที่หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่เข้ารับการรักษาที่หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ในระหว่างเดือน กันยายน – ตุลาคม 2560 ทุกคน

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยทางระบาดวิทยา ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านเวลา และด้านสถานที่

ตัวแปรตาม คือ การบาดเจ็บจากจราจรทางบก

ระยะเวลาในการศึกษา : เดือน กันยายน – ตุลาคม 2560

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (*Descriptive Statistics*) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บ

2. สถิติอ้างอิง (*Inference Statistics*) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บจราจรทางบก โดยใช้สถิติที่ทดสอบความสัมพันธ์ได้แก่ *Chi-square*

ผลการวิจัย

จากการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการบาดเจ็บของโรงพยาบาลรัตนภูมิ จำนวน 238 ชุด สรุปได้ดังนี้

5.2.1 การบาดเจ็บจราจรทางบกพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 58.8 และ 41.2 ตามลำดับ

5.2.2 ผู้บาดเจ็บสูงสุดในกลุ่มอายุ 21-59 ปี ร้อยละ 51.7 อาชีพรับจ้างสูงสุดรองลงมาเป็น นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 35.3 และ 33.6 ตามลำดับ เกิดเหตุสูงสุดในวันราชการ ร้อยละ 69.3 ช่วงเวลา 16.30 – 00.29 น ร้อยละ 43.7

5.2.3 สาเหตุการบาดเจ็บ ผู้บาดเจ็บสถานะเป็นผู้ขับขี่สูงสุด ร้อยละ 67.6 ยานพาหนะที่เป็นสาเหตุการบาดเจ็บสูงสุดคือจักรยานยนต์ ร้อยละ 19.3

5.2.4 พฤติกรรมเสี่ยง ผู้ขับขี่และผู้โดยสารไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 71.8 ผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถยนต์ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ร้อยละ 10.5 การไม่มีใบอนุญาตขับขี่ของคนขับเมื่อเกิดการบาดเจ็บพบ ร้อยละ 71.4

5.2.5 การนำส่งผู้บาดเจ็บมาส่งโรงพยาบาล นำส่งโดยญาติสูงสุด รองลงมาเป็นมูลนิธิกุ้ย ร้อยละ 33.6 และ 25.6 ตามลำดับ

5.2.6 สถานที่เกิดเหตุเป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาลสูงสุด ร้อยละ 75.6 บนถนนลาดยาง
เส้นทางตรง ในสภาพอากาศปกติ ซึ่งถนนสายรองของตำบลกำแพงเพชรเป็นสถานที่เกิดเหตุสูงสุด
ร้อยละ 23.9

5.2.7 ลักษณะการเกิดเหตุ เกิดเหตุเดี่ยวชนสูงสุด ร้อยละ 51.3

5.2.8 กลไกการบาดเจ็บเป็นการกระเด็นตกจากร สูงสุด ร้อยละ 72.3

5.2.9 ประเภทผู้บาดเจ็บพบการบาดเจ็บระดับปานกลาง (U) สูงสุด ร้อยละ 63.4

วิจารณ์

กลุ่มอายุที่มีการบาดเจ็บสูง คือ กลุ่มอายุ 21- 59 ปี และเกิดในเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นวัยทำงาน จากการกระจายในเรื่องอายุ และเพศทำให้เห็นกลุ่มเสี่ยง และบ่งชี้ว่าการดำเนิน
มาตรการต่าง ๆ เพิ่มในกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้

กลุ่มอาชีพ ที่เป็นการบอกลักษณะทางประชากรศาสตร์ทำให้เห็นกลุ่มเสี่ยงได้ชัดเจน จาก
ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาเป็นกลุ่มที่เสี่ยงสูง ซึ่งควรมี
มาตรการหรือการรณรงค์ให้มีการป้องกันเพื่อลดการบาดเจ็บในกลุ่มดังกล่าว

การกระจายตามวันเวลา ส่วนใหญ่เกิดในวันราชการ ช่วงเวลา 16.30 น – 00.29 น เพราะ
นอกเวลางานหรือนอกเวลาราชการ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการเดินทางสูง

สาเหตุการบาดเจ็บ ผู้บาดเจ็บเป็นผู้ขับขี่ และรถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ โดยการเกิด
การบาดเจ็บจากการชนซึ่งมีคูกรณี สูงสุด

พฤติกรรมเสี่ยง การไม่สวมหมวกนิรภัยในการใช้รถจักรยานยนต์และการไม่คาดเข็มขัดใน
การใช้รถยนต์ทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสาร ทั้งที่กฎหมายหมวกนิรภัยได้บังคับใช้ทั่วประเทศแล้วตั้งแต่ 1
มกราคม พ.ศ. 2539 แนวนอน้มการตายของผู้ใช้รถจักรยานยนต์สูงขึ้นทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับการไม่
ใช้หมวกนิรภัยซึ่งมีแนวโน้มสูงเช่นกันและสอดคล้องกับการพยากรณ์การตายของผู้ใช้
รถจักรยานยนต์สูง หากไม่ควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ใช้
รถจักรยานยนต์ให้เข้มงวดและต่อเนื่อง (13)

การมาโรงพยาบาลของผู้บาดเจ็บจราจรทางบกมีภูมิลำเนาสูงส่งสูงสุด รองลงมาเป็นเจ้าหน้าที่
มูลนิธิกู้ภัย ซึ่งมีส่วนในการดูแลผู้บาดเจ็บจำนวนมาก ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพในการนำส่งหรือ
การปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มคนกลุ่มนี้ รวมทั้งการรณรงค์ให้
ประชาชนเข้าถึงหมายเลขฉุกเฉิน 1669 เมื่อมีการบาดเจ็บ ในโรงเรียนหรือในท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านระบาดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของ
การบาดเจ็บจราจรทางบก โรงพยาบาลรัษฎา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัยเป็น

ผู้บาดเจ็บจากรถทางบกที่เข้ารับการรักษาที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลรัตนุมิ จังหวัดสงขลา ในระหว่างเดือนกันยายน – เดือนตุลาคม 2560 จำนวน 238 ราย เลือกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการบาดเจ็บของโรงพยาบาลรัตนุมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บาดเจ็บเป็นเพศชาย (58.8) มีอายุอยู่ในช่วง 21- 59 ปี (51.7) และ เป็นผู้ ขับขี่ (67.6) สาเหตุของการบาดเจ็บเกิดจากการเฉี่ยวชน (51.3) และมีคู่กรณี (60.1) รถจักรยานยนต์ เป็นยานพาหนะที่ใช้มากที่สุด (77.7) เกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกสูงในวันราชการ (68.5) ช่วงเวลา 16.30 – 00.29 น (43.7) มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาล (75.6) ถนนสายรองตำบล กำแพงเพชร (23.9) ผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ (79.4) ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ส่วนบุคคล หมวกนิรภัย (71.8) เข็มขัดนิรภัย (10.5) และพบความรุนแรงของการบาดเจ็บในระดับ ปานกลางมากที่สุด (63.4)

ปัจจัยด้านระดับที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของการบาดเจ็บจากรถทางบกอย่างมี นัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ เพศ ยานพาหนะผู้บาดเจ็บ การพกและมีใบอนุญาตขับขี่ การมี คู่กรณีเมื่อเกิดการบาดเจ็บ วันที่เกิดการบาดเจ็บ วันที่มาถึงห้องฉุกเฉิน เวลาที่เกิดการบาดเจ็บ และ สภาพแวดล้อมขณะเกิดการบาดเจ็บ

อ้างอิง

- 1) <http://www.addkusa.com/index.php/ข่าวสาร/สารระนำรู้/41-ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิด อุบัติเหตุ.html> สืบค้น วันที่ 18 สิงหาคม 2560
- 2) <http://www.ipesp.ac.th/learning/supitcha../html/E4-2-1.html> สืบค้นวันที่ 18 สิงหาคม 60
- 3) http://www.researchgate.net/publication/27811280_paccaythikeiywkhxngkabkhwamrunc aengkhxngkarbadceb_cakxubatihetucrathangbkkhxngphupwyni_n_rongphyabalrxyxed สืบค้น วันที่ 18 สิงหาคม 2560
- 4) วารสาร โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ (TUH Journal online) ปี ที่1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม –เมษายน 2559 13 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการบาดเจ็บในผู้ประสบ อุบัติเหตุจากรถ ในหอผู้ป่วย ศัลยกรรมอุบัติเหตุและฉุกเฉิน, Thammasat University Hospital วิชา ธรรมรักษา1 , นุบผา ลากทวิ2 , อมรพล กันเลิศ3
- 5) <http://trsl.thairoads.org/FileUpload/1616/170206001616.pdf> สืบค้นวันที่ 15 สิงหาคม 2560
- 6) สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร สำนักแผนความปลอดภัย กลุ่มพัฒนา ความปลอดภัย, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม, 2560